

รายงานประชุมวิชาการการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่นและสังคม ระดับชาติ ครั้งที่ 19
(CSD สืบพันธุ์)

เรื่อง “นวัตกรรมการพัฒนาสู่ความยั่งยืน”

CSD สืบพันธุ์ ครั้งที่ 19

ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์ลำปาง
ระหว่างวันที่ 27-30 มกราคม 2563

โดย สมาคมพัฒนาชุมชนท้องถิ่นและสังคมร่วมกับ
วิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์,
วิทยาลัยสหวิทยาการ, และ กองบริหารศูนย์ลำปาง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

งานประชุมวิชาการการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่นและสังคมระดับชาติ ครั้งที่ 19 (CSD สัมพันธ์)
เรื่อง “นวัตกรรมการพัฒนาสู่ความยั่งยืน”

โดย

สมาคมพัฒนาชุมชนท้องถิ่นและสังคม

ร่วมกับ

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์ลำปาง

ระหว่างวันที่ 27-30 มกราคม 2563

หลักการและเหตุผล

โครงการประชุมวิชาการด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นและสังคมระดับชาติ หรือ CSD สัมพันธ์ (CSD ย่อมาจาก Community Social Development) เกิดจากความร่วมมือของมหาวิทยาลัยที่มีการเรียนการสอนพัฒนาชุมชน ท้องถิ่นและสังคมในประเทศไทยจำนวน 40 แห่งเพื่อพัฒนาศักยภาพทั้งอาจารย์และนักศึกษาในกลุ่มสาขาพัฒนาชุมชน สังคม โดยที่แต่ละปีได้มีการหมุนเวียนผลัดเปลี่ยนกันเป็นเจ้าภาพและครั้งนี้จะเป็นครั้งที่ 19

ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรื่อง disruptive technology, การแข่งขันทางการค้า ในขณะที่ประเทศไทยกำหนดยุทธศาสตร์ชาติที่สำคัญคือ มั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืนที่อยู่บนพื้นฐานการยึดมั่นในหลักการปฏิบัติตามศาสตร์พระราชา สมาคมฯ จึงเห็นควรเร่งสร้างความเข้าใจให้แก่คณาจารย์ นิสิตนักศึกษา องค์กรภาคีต่าง ๆ และภาคประชาสังคม โดยร่วมกับวิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, วิทยาลัยสหวิทยาการ, กองบริหารศูนย์ลำปาง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, จัดงานประชุมวิชาการการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่นและสังคมระดับชาติ ครั้งที่ 19 (CSD สัมพันธ์) เรื่อง “นวัตกรรมการพัฒนาสู่ความยั่งยืน” ขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจในศาสตร์พระราชาและนวัตกรรมพัฒนาที่ยั่งยืน
2. เพื่อเสริมสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ
3. เพื่อเสริมสร้างเครือข่ายทางวิชาการ/วิชาชีพ/ภาคประชาสังคมให้เข้มแข็ง
4. เพื่อสังเคราะห์ประสบการณ์ในพื้นที่ด้านนวัตกรรมพัฒนาและพัฒนาให้เป็นนโยบายสาธารณะ

เป้าหมาย

1. เป้าหมายเชิงปริมาณ

- 1) ผู้เข้าร่วมโครงการ อย่างน้อยร้อยละ 80
- 2) ผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจ อย่างน้อยร้อยละ 80
- 3) มีบทความทางวิชาการ/วิจัย ที่มีคุณภาพอย่างน้อย 20 บทความ

4) มีผลงานของกลุ่มนิสิต/นักศึกษาเข้าประกวด อย่างน้อย 10 ผลงาน

2. เป้าหมายเชิงคุณภาพ

เกิดแนวทางการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจในศาสตร์พระราชานำไปสู่นวัตกรรมการพัฒนาที่ยั่งยืน และเกิดการพัฒนาศักยภาพอาจารย์ นิสิต นักศึกษารวมทั้งส่งผลให้เกิดผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่สามารถขับเคลื่อนไปสู่การพัฒนาด้านวิชาชีพในระดับนโยบาย

3. กลุ่มเป้าหมาย

1) คณาจารย์/นักวิชาการด้านพัฒนาชุมชน/สังคม/ท้องถิ่น	จำนวน 150 คน
2) นิสิต/นักศึกษา สาขาพัฒนาชุมชน/สังคม/ท้องถิ่นและสาขาที่เกี่ยวข้อง	จำนวน 600 คน
3) นักพัฒนา ผู้นำชุมชน และผู้สนใจทั่วไป	จำนวน 100 คน
	รวมทั้งสิ้น 850 คน

รูปแบบของงาน

1. ภาควิชาการ ประกอบไปด้วย

- 1) ปาฐกถา เรื่อง “ศาสตร์พระราชากับการแก้ไขปัญหาความยากจน”
- 2) อภิปรายเป็นคณะ เรื่อง “บทบาทสถาบันการศึกษาในการลดความเหลื่อมล้ำในสังคม กรณีศึกษา การเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากที่ดิน”
- 3) เสวนาแลกเปลี่ยน เรื่อง
 - 2.1 หลักสูตรวิชาการกับการพัฒนาชุมชน/สังคมในยุคปัจจุบันและสำหรับอนาคต
 - 2.2 การยกระดับงานพัฒนา จากกรณีศึกษาสู่การผลักดันนโยบายสาธารณะ
 - 2.3 บทบาทวิสาหกิจเพื่อสังคม (SE)+ ความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ (CSR)
 - 2.4 การลดความเหลื่อมล้ำในสังคมโดยใช้นวัตกรรม
 - 2.5 แนวทางการใช้นวัตกรรมกับปัญหาสังคมผู้สูงอายุ
 - 2.6 แนวทางการสร้างพลังชุมชนและเครือข่ายในการแก้ปัญหาชุมชนเพื่อตอบโจทย์เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน
- 4) การนำเสนอผลงานวิชาการของอาจารย์ และนักศึกษาทั้งในระดับปริญญาตรี/โท/เอกในสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน/สังคมและสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง
- 4) การนำเสนอกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี
- 5) การจัดตลาดนัดความรู้ จัดนิทรรศการ แสดงผลงานของหลักสูตรต่างๆ และการจำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์ของท้องถิ่น

2. ภาคกิจกรรมสัมพันธ์

- 1) การประชุมคณาจารย์ “ทิศทางการขับเคลื่อนสมาคมนักพัฒนาชุมชน สังคม และท้องถิ่น”
- 2) การประชุมนักศึกษาเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาการทำกิจกรรมเสริมประสบการณ์
- 3) การทัศนศึกษาและดูงานภาคสนาม ในเขตจังหวัดลำปางและพื้นที่จังหวัดใกล้เคียง

ระยะเวลา

ระหว่างวันที่ 27- 30 มกราคม 2563

สถานที่ดำเนินโครงการ

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์ลำปาง อ.ห้างฉัตร จ.ลำปาง

งบประมาณ

- 1) ค่าลงทะเบียนเก็บจากผู้เข้าร่วมงาน
- 2) งบประมาณสนับสนุนจากองค์กรเจ้าภาพและสมาคมฯ
- 3) งบประมาณสนับสนุนจากองค์กรภาคี
- 4) เงินบริจาค

แผนการดำเนินงาน

ที่	ขั้นตอน/กิจกรรม	พ.ศ. 2562					พ.ศ. 2563
		ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.
1	วางแผนพัฒนาโครงการ	→					
2	สำรวจความคิดเห็นผู้เกี่ยวข้อง	→					
3	นำเสนอโครงการต่อแหล่งทุน	→					
4	ประสานวิทยากร และผู้เกี่ยวข้อง		→				
5	ส่งจดหมายเชิญและประกาศรับผลงานวิชาการ	→					
6	รับเอกสารตอบรับการเข้าร่วมงานจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ		→				
7	พัฒนาและปรับปรุงแก้ผลงานวิชาการ			→	→	→	
8	จัดทำสื่อ CSD กระเป๋าเอกสาร			→	→	→	
9	จัดทำรูปเล่ม Proceeding/DVD					→	→
10	ประสานที่พัก/โรงแรม			→	→	→	→
11	จัดเตรียมสถานที่และอาหาร					→	→
12	จัดเตรียมการแสดง						→
13	จัดโครงการ CSD สัมพันธ์ 19						→
14	ประเมินผลโครงการ						→

คณะกรรมการบริหารโครงการ

- 1) สมาคมพัฒนาชุมชนท้องถิ่นและสังคม
- 2) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดย วิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, วิทยาลัยสหวิทยาการ และกองบริหาร ศูนย์ลำปาง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

องค์กรภาคี/สนับสนุน

- 1) สถาบันบริหารจัดการธนาคารที่ดิน (องค์การมหาชน)
- 2) การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
- 3) มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่ร่วมงาน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) เกิดผู้นำทางสังคมเพื่อขับเคลื่อนศาสตร์พระราชาสู่แนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน
- 2) เกิดหลักสูตรใหม่ ๆ ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ของประเทศและของโลก
- 3) เครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาควิชาการ ภาควิชาชีพ/ปฏิบัติการ ตลอดจนนิสิตนักศึกษาสาขาพัฒนาชุมชน/สังคมและสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องสามารถสร้างโครงการร่วมมือที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ

สมาคมพัฒนาชุมชน ท้องถิ่นและสังคม (สพช.)

Association for Local Community and Social Development. (ALCSD)

คำสั่ง สมาคมพัฒนาชุมชน ท้องถิ่นและสังคม (สพช.)

ที่ ๑/๒๕๖๒

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดงานประชุมวิชาการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่นและสังคมระดับชาติ (CSD สัมพันธ์) ครั้งที่ ๑๙

โครงการประชุมวิชาการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่นและสังคมระดับชาติ (CSD สัมพันธ์) ครั้งที่ ๑๙ เกิดขึ้นจากการพัฒนาความร่วมมือของมหาวิทยาลัยที่มีการเรียนการสอนด้านการพัฒนาชุมชน การพัฒนาท้องถิ่นและการพัฒนาสังคม ในประเทศไทย จำนวน ๔๐ แห่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพวิชาการด้านการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่นและสังคม แก่คณาจารย์ นักวิชาการ นักศึกษาในกลุ่มสาขาพัฒนาชุมชน พัฒนาสังคม และประชาชนผู้สนใจทั่วไป สำหรับการจัดงานครั้งนี้เป็นครั้งที่ ๑๙ โดยมีสมาคมพัฒนาชุมชน ท้องถิ่นและสังคม ร่วมกับ วิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, วิทยาลัยสหวิทยาการ, กองบริหารศูนย์ลำปาง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ร่วมจัดงานประชุมวิชาการดังกล่าวขึ้นในหัวข้อ เรื่อง “นวัตกรรมการพัฒนาสู่ความยั่งยืน” ระหว่างวันที่ ๒๗-๓๐ มกราคม ๒๕๖๓ ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์ลำปาง เพื่อให้การดำเนินงานเป็นด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ สมาคมฯจึงมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการประชุมวิชาการ ดังนี้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

๑. ศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กัมพูสิริ	กรรมการที่ปรึกษา
รองอธิการบดีฝ่ายกฎหมายและบริหาร ศูนย์ลำปาง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	
๒. รองศาสตราจารย์ปาริชาติ วลัยเสถียร	กรรมการที่ปรึกษา
วิทยาลัยพัฒนศาสตร์ป๋วย อึ๊งภากรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	
๓. ศาสตราจารย์ระพีพรรณ คำหอม	กรรมการที่ปรึกษา
คณบดีคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	
๔. รองศาสตราจารย์ ดร.ชาลี เจริญลาภนพรัตน์	กรรมการที่ปรึกษา
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ รักษาการคณบดีวิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	

อำนาจหน้าที่

ให้คณะกรรมการที่ปรึกษามีหน้าที่ให้คำปรึกษาการจัดการประชุมในเชิงภาพรวมและในประเด็นทางวิชาการรวมถึงประเด็นอื่นที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนให้การสนับสนุนการจัดการประชุมในด้านต่าง ๆ

คณะกรรมการอำนวยการ

๑. อาจารย์ ดร.สมพันธ์ เตชะอธิก	ประธานกรรมการอำนวยการ
นายกสมาคม สมาคมพัฒนาชุมชน ท้องถิ่นและสังคม	
๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติ มงคลชัยอรัญญา	กรรมการอำนวยการ
คณบดีวิทยาลัยพัฒนศาสตร์ป๋วย อึ๊งภากรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	

๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์กิตติพงษ์ กมลธรรมวงศ์
ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายบริหารศูนย์ลำปาง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	กรรมการอำนวยการ
๔. รองศาสตราจารย์ ดร.ภูมินทร์ บุตรอินทร์
ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการและวิจัยศูนย์ลำปาง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	กรรมการอำนวยการ
๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอมอร แสนภูวา
อุปนายกสมาคมพัฒนาชุมชน ท้องถิ่นและสังคม คนที่ ๑	กรรมการอำนวยการ
๖. อาจารย์ศรีประไพ อุดมละมุล
อุปนายกสมาคมพัฒนาชุมชน ท้องถิ่นและสังคม คนที่ ๒	กรรมการอำนวยการ
๗. รองศาสตราจารย์วิไลลักษณ์ พรหมเสน
คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง	กรรมการอำนวยการ

อำนาจหน้าที่

ให้คณะกรรมการอำนวยการมีหน้าที่อำนวยการและประสานให้การจัดการประชุม เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ มีบทบาทในการกำหนดนโยบาย ตัดสินใจรวมทั้งมอบหมายให้บุคลากรในสังกัดทำหน้าที่ในการจัดการประชุมตามความเหมาะสม

คณะกรรมการดำเนินงาน

๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิมพ์ฉัตร
ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายการนักศึกษาและประชาสัมพันธ์ ศูนย์ลำปาง	รสสุธรรม	ประธานกรรมการ
๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรภาพ	วงศ์รอด	กรรมการ
๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งนภา	เทพภาพ	กรรมการ
๔. อาจารย์สรณา	อนุสรณ์ทรงกูร	กรรมการ
๕. อาจารย์สุระพงษ์	สีหมอก	กรรมการ
๖. อาจารย์นพพร	ระรินทร์	กรรมการ
๗. อาจารย์กรุณา	ใจใส	กรรมการ
๘. อาจารย์ ดร.सानิตย์	หนูนิล	กรรมการ
๙. อาจารย์ ดร.กนกวรรณ	พวงประยงค์	กรรมการ
๑๐. อาจารย์ ดร.เกศกุล	สระกวี	กรรมการ
๑๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธรรรงค์	จันใด	กรรมการและเหรัญญิก
๑๒. อาจารย์นัฐฐาพงศ์	อภิโชติเดชสกุล	กรรมการและนายทะเบียน
๑๓. อาจารย์ ดร.ขวัญสุภาณัฐ	พันธ์เกษม	กรรมการและประชาสัมพันธ์
๑๔. อาจารย์วรวรรณี	ทองระย้า	กรรมการและประชาสัมพันธ์
๑๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรชนก	สนิทวงศ์	กรรมการและเลขานุการ
๑๖. อาจารย์กิ่งแก้ว	ทิศตั้ง	ผู้ช่วยเลขานุการ
๑๗. อาจารย์ณัฐทิยา	วัฒนศิริศาสตร์	ผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

ให้คณะกรรมการดำเนินงานมีหน้าที่การจัดประชุมให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ประกอบด้วย การวางแผนการดำเนินงาน การประชุม การมีส่วนร่วมในการดำเนินการประชุม การกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการชุดต่าง ๆ การติดตามความคืบหน้าการดำเนินงานเป็นระยะ การอำนวยความสะดวก การประสานงานฝ่ายต่าง ๆ เพื่อให้การประชุมเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพตลอดจนการสรุปและประเมินการจัดการประชุม เป็นต้น

คณะกรรมการฝ่ายสถานที่

๑. นายอรุณ	วงศ์คำปวง	ประธานกรรมการฝ่ายสถานที่
รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการกองบริหารศูนย์ลำปาง		
๒. นางวัลลา	หมื่นแสนคำ	กรรมการ
๓. นางสาวภัทธยา	ลาสุทธิ	กรรมการ
๔. นางอารีย์	ตั้งพระกิตติคุณ	กรรมการ
๕. นายพัชรดนัย	มาทา	กรรมการ
๖. นายเพียรศักดิ์	मुखยประเสริฐ	กรรมการ
๗. นายอภิชาติ	ภูษาร	กรรมการ
๘. นายวิมเณศ	ทองเกล็ด	กรรมการ
๙. นายไกรลาส	กันทาแจ่ม	กรรมการ
๑๐. นางสาวกมลลักษณ์	พูปลูก	กรรมการ

อำนาจหน้าที่

ให้คณะกรรมการคณะกรรมการฝ่ายสถานที่ที่มีหน้าที่จัดสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกให้เป็นด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้

คณะกรรมการฝ่ายวิชาการ ระดับบัณฑิตศึกษา

๑. อาจารย์ ดร.สมพันธ์	เตชะอภิก	ประธานฝ่ายวิชาการ ระดับบัณฑิตศึกษา
นายกสมาคมพัฒนาชุมชน ท้องถิ่นและสังคม		
๒. รองศาสตราจารย์ ดร.สายฝน	สุเอียนทรเมธี	กรรมการ
๓. รองศาสตราจารย์ ดร.วาริช	ราศรี	กรรมการ
๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรชนก	สนิทวงศ์	กรรมการ
๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศันสนีย์	จันทร์อาภาพ	กรรมการ
๖. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดำรงศักดิ์	แก้วเพ็ง	กรรมการ
๗. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรภาพ	วงศ์รอด	กรรมการ
๘. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรรณภัทร	ใจเอื้อ	กรรมการ
๙. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล	อนุสนธิ์พัฒน์	กรรมการ
๑๐. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธี	โกสิทธิ์	กรรมการ
๑๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิศิษฐ์	ปิ่นทองวิชัยกุล	กรรมการ
๑๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุขุมา	อรุณจิต	กรรมการ
๑๓. อาจารย์ ดร. กาญจนา	รอดแก้ว	กรรมการ
๑๔. อาจารย์ ดร.เบญจมาศ	เมืองเกษม	กรรมการ
๑๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิสระ	ทองสามสี	กรรมการ
๑๖. อาจารย์ ดร.จิรัชยา	เจียวัก	กรรมการ
๑๗. อาจารย์ ดร.สวัสดี	ไพลภาภรณ์	กรรมการ
๑๘. อาจารย์ ดร.ปรินดา	ตาสี	กรรมการ

๑๙. อาจารย์ ดร.ชยุต

อินทร์พรหม

กรรมการ

๒๐. อาจารย์ ดร.วสันต์

ลิ้มรัตน์ภัทรกุล

กรรมการ

อำนาจหน้าที่

ให้คณะกรรมการฝ่ายวิชาการ ระดับบัณฑิตศึกษา ทำหน้าที่ในการพิจารณาถ้อยแถลงและให้ข้อเสนอแนะในรายงาน/บทความวิชาการระดับบัณฑิตศึกษา

คณะกรรมการประจำห้องนำเสนอระดับบัณฑิตศึกษา

ห้องที่ ๑

1. รองศาสตราจารย์ ดร.วาริช	ราตรี	ประธาน
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศันสนีย์	จันทร์อาณูภาพ	กรรมการ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิศิษฐ์	ปิ่นทองวิชัยกุล	กรรมการ

อำนาจหน้าที่

ให้คณะกรรมการประจำห้องนำเสนอโปสเตอร์ ระดับบัณฑิตศึกษา ทำหน้าที่ในการเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์และให้คะแนนผู้นำเสนอผลงานโปสเตอร์ในระดับบัณฑิตศึกษา

คณะกรรมการฝ่ายวิชาการ ระดับปริญญาตรี

๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณรงค์	จันทิ	ประธานกรรมการ
๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญศิริ	พันพา	กรรมการ
๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุขมา	อรุณจิต	กรรมการ
๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัตติยา	ชัตติยวรา	กรรมการ
๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปวีณา	งามประภาสม	กรรมการ
๖. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สกุล	วงศ์กาฬสินธุ์	กรรมการ
๗. อาจารย์ ดร.ขวัญสุภาณัฐ	พันธ์เกษม	กรรมการ
๘. อาจารย์วรรณิ	ทองระย้า	กรรมการ
๙. อาจารย์จามรี	พระสุนิ	กรรมการ
๑๐. อาจารย์ณรงค์	เจนใจ	กรรมการ
๑๑. อาจารย์จุฑารัตน์	แสงทอง	กรรมการ
๑๒. อาจารย์อับดุลคอลิก	อรรอฮิมีย	กรรมการ
๑๓. อาจารย์ธีระพงษ์	ทศวัฒน์	กรรมการ
๑๔. อาจารย์ธีรพงศ์	ไชยมังคละ	กรรมการ
๑๕. อาจารย์ธนศักดิ์	โพธิ์ศรีคุณ	กรรมการ
๑๖. อาจารย์วรลักษณ์	เจริญศรี	กรรมการ
๑๗. อาจารย์อารีรัตน์	อดิศักดิ์เดชรินทร์	กรรมการ
๑๘. อาจารย์ ดร.ปรินดา	ตาสี	กรรมการ
๑๙. อาจารย์กรรณา	ใจใส	กรรมการ
๒๐. อาจารย์บุณิกา	อภิรักษ์ไกรศรี	กรรมการ
๒๑. อาจารย์บุญยวัฒน์	ไตรจุฑากาญจน์	กรรมการ
๒๒. อาจารย์สุกัญญา	มีสกุลทอง	กรรมการ

๒๓. อาจารย์ธนูพงษ์	ลมอ่อน	กรรมการ
๒๔. อาจารย์ปิยรัตน์	วงศ์จุมมะลิ	กรรมการ
๒๕. อาจารย์อมาพร	ปวงรังษี	กรรมการ
๒๖. อาจารย์กิ่งแก้ว	ทิศตั้ง	กรรมการ
๒๗. อาจารย์ชุตติพงษ์	คงสันเทียะ	กรรมการ
๒๘. อาจารย์จันทร์เพ็ญ	เกตส์ำโรง	กรรมการ
๒๙. อาจารย์สิริกร	บุญสังข์	กรรมการ
๓๐. อาจารย์ ดร.ภาสกร	บัวศรี	กรรมการ

อำนาจหน้าที่

ให้คณะกรรมการฝ่ายวิชาการ ระดับปริญญาตรี ทำหน้าที่ในการพิจารณาถ้อยแถลงและให้ข้อเสนอแนะในรายงาน/บทความวิชาการระดับปริญญาตรี

คณะกรรมการประจำห้องนำเสนอ ระดับปริญญาตรี

ห้องที่ ๑

๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญศิริ	พันพา	ประธาน
๒. อาจารย์ชุตติพงษ์	คงสันเทียะ	กรรมการ
๓. อาจารย์ปิยรัตน์	วงศ์จุมมะลิ	กรรมการ

ห้องที่ ๒

๑. อาจารย์ ดร. พิมพร	ภูครองเพชร	ประธาน
๒. อาจารย์วรลักษณ์	เจริญศรี	กรรมการ
๓. อาจารย์พงษ์เทพ	แก้วเสถียร	กรรมการ

ห้องที่ ๓

๑. อาจารย์ ดร. ชนัญชิตา	ทิพย์ญาณ	ประธาน
๒. อาจารย์พิมชนก	ไพรีพินาศ	กรรมการ
๓. อาจารย์อารีรัตน์	อดิศักดิ์เขรินทร์	กรรมการ

ห้องที่ ๔

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรภาพ	วงศ์รอด	ประธาน
2. อาจารย์ ดร.จิรัชยา	เจียวก๊ก	กรรมการ
3. อาจารย์จีรวรรณ	ศรีหนูสด	กรรมการ

ห้องนำเสนอโปสเตอร์

กลุ่มที่ ๑

๑. อาจารย์ ดร.เบญจมาศ	เมืองเกษม	ประธาน
๒. อาจารย์ ดร.ศคนางค์	ช่อชู	กรรมการ
๓. อาจารย์อาทิตย์	บุตดาตวง	กรรมการ

กลุ่มที่ ๒

๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรชนก	สนิทวงศ์	ประธาน
๒. อาจารย์ ดร.จริยาภรณ์	ปีตาสังข์	กรรมการ
๓. อาจารย์วชิราภรณ์	วรรณโชติ	กรรมการ

กลุ่มที่ ๓

1. อาจารย์ ดร.สวัสดิ์	ไหลภาภรณ์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (วิทยาเขตปัตตานี)
2. อาจารย์ ดร.หทัยชนก	คะตะสมบุรณ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
3. อาจารย์ ดร.สาวิตรี	สอาดเทียน	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

อำนาจหน้าที่

ให้คณะกรรมการประจำห้องนำเสนอแบบปากเปล่า/โปสเตอร์ ระดับปริญญาตรี ทำหน้าที่ในการให้ข้อเสนอแนะและพิจารณาให้คะแนนการนำเสนอระดับปริญญาตรี

คณะกรรมการตัดสินการประกวดแผนที่ความคิด ระดับปริญญาตรี

กลุ่มที่ ๑

๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล	อนุสนธิ์พัฒน์	ประธาน
๒. อาจารย์ธนต์ศักดิ์	โพธิ์ศรีคุณ	กรรมการ
๓. อาจารย์ธีระพงษ์	ทศวัฒน์	กรรมการ
๔. อาจารย์ธีระพงษ์	ไชยมังคละ	กรรมการ
๕. อาจารย์จามรี	พระสุนิล	กรรมการ

กลุ่มที่ ๒

๑. อาจารย์วรรณิณี	ทองระย้า	ประธาน
๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปวีณา	งามประภาสม	กรรมการ
๓. อาจารย์พจนา	มณฑิรรัตน์	กรรมการ
๔. อาจารย์จันทร์เพ็ญ	เกตุสำโรง	กรรมการ
๕. อาจารย์อับดุลคอลิก	อรรธฮีมีย์	กรรมการ

อำนาจหน้าที่

ให้คณะกรรมการประจำห้องตัดสินการประกวดแผนที่ความคิด ทำหน้าที่ชี้แจงเงื่อนไข ข้อกำหนดและพิจารณาให้คะแนนรวมทั้งตัดสินการประกวดแผนที่ความคิดตามเกณฑ์ที่กำหนด

คณะกรรมการตัดสินการประกวดโครงงานนวัตกรรมทางสังคมเพื่อการพัฒนาชุมชน

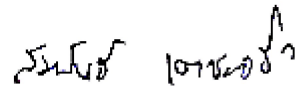
๑. อาจารย์ ดร.सानิตย์	หนูนิล	ประธาน
๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัตติยา	ชัตยวรา	กรรมการ
๓. อาจารย์ ดร.กนกวรรณ	พวงประยงค์	กรรมการ
๔. อาจารย์ ดร.ภาสกร	บัวศรี	กรรมการ
๕. อาจารย์ ดร.ชยุต	อินทร์พรหม	กรรมการ

อำนาจหน้าที่

ให้คณะกรรมการมีหน้าที่ในการพิจารณาให้คะแนนและตัดสินการประกวดโครงงานนวัตกรรมทางสังคมเพื่อการพัฒนาชุมชนตามเกณฑ์ที่กำหนด

ทั้งนี้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๒

(อาจารย์ ดร.สมพันธ์ เตชะอธิก)

สมาคมพัฒนาชุมชน ท้องถิ่นและสังคม (สพช.)

สารบัญ (ต่อ)

ภาคบรรยาย (นักศึกษาระดับปริญญาตรี) กลุ่ม 1	หน้า
19 การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ตำบลภูเขาทอง อำเภอสุครี้น จังหวัดนราธิวาส โดย วริศรา เตบสัน.....	211
20 การแปรรูปดอกดาวเรืองเป็นผลิตภัณฑ์ชาดาวเรือง ทัศนศึกษา บ้านบัวแดง ตำบลฝายกวาง อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา โดย เสาวลักษณ์ กลิ่นหอม.....	223
21 แนวทางการจัดการปัญหาหนี้สินแบบมีส่วนร่วม บ้านหนองมะคัง หมู่ที่ 7 ตำบลท้อแท้ อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก โดย ณัฐพร นุ่มพรม, เกษสิรินทร์ หมีดง.....	233
22 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนบ้านหินเกลี้ยง ตำบลท่าข้าม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดย วสุธรรม แห่แซน.....	243
ภาคบรรยาย (นักศึกษาระดับปริญญาตรี) กลุ่ม 2	
23 “ป้อม 6 โมเดล” นวัตกรรมจัดการขยะเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน โดย ปรัชญา หนูช่วย, พัชรา จันทวุฒิ, ฟารีดา กังซ้อย.....	261
24 โดนนทเมืองคอน : ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทำขนมปะดาของชุมชนบ้านโพธิ์เสด็จ ตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดย สุนทร หุทาพิพย์.....	269
25 การมีส่วนร่วมของเยาวชนที่มีความหลากหลายทางเพศ กับการเตรียมพร้อมรับมือ กับภัยพิบัติ : ทัศนศึกษาหมู่บ้านปัตตานี (นามสมมุติ) ในจังหวัดปัตตานี โดย นาซีฮะห์ แดมะ, อารีฟิน อาแว.....	281
26 ศึกษาพฤติกรรมกรำไทเก๊กของผู้สูงอายุ ทัศนศึกษา บริเวณโรงเรียน เบญจมาชุนทิต เทศบาลเมืองปัตตานี โดย นุรอาตีนา ยูโซะ, นูรีซัน เระสะอะ.....	293
27 แนวทางส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของชาวไทยพุทธและมุสลิมในสังคมพหุวัฒนธรรม ชุมชนบ้านบาละ ตำบลบาละ อำเภอกาบัง จังหวัดยะลา โดย ปทุมวรรณ สังข์ไชย.....	301
28 ความเชื่อและพิธีกรรมการแห่ข่านยา ทัศนศึกษา วัดเขาอ้อ หมู่ที่ 3 ตำบลมะกอก เหนือ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง โดย ประณิดา หมื่นรัักษ์.....	317

ความเชื่อและพิธีกรรมการแช่ว่านยา กรณีศึกษา วัดเขาอ้อ หมู่ที่ 3 ตำบลมะกอกเหนือ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ประณิดา หมื่นรักษ์¹
พงศ์ประสิทธิ์ อ่อนจันทร์² บุญยั้ง ประทุม³ เดโซ แชน้ำแก้ว⁴

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง ความเชื่อและพิธีกรรมการแช่ว่านยา กรณีศึกษา วัดเขาอ้อ หมู่ที่ 3 ตำบลมะกอกเหนือ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) อิทธิพลของความเชื่อในการแช่ว่านยา และ (2) พิธีกรรมการแช่ว่านยา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 7 คน ผลการศึกษาพบว่า (1) อิทธิพลของความเชื่อที่มีต่อผู้แช่ว่านยา มีผลให้เกิดความเชื่อมันเกิดกำลังใจในชีวิตและส่งผลให้เกิดความสุข และ (2) พิธีกรรมการแช่ว่านยาแบ่งออกได้ตามองค์ประกอบของพิธี ได้แก่ ประธานในพิธี หรือเจ้าพิธี ได้แก่ นายพลผล ดำนวน ผู้สืบสวดวิชาจากพระอาจารย์ปาล ปาลธัมโม อดีตเจ้าสำนักเขาอ้อ โดยมีผู้ประกอบพิธีจำนวน 5 คน เป็นผู้ช่วยในขั้นตอนต่างของพิธีการแช่ว่านยาแช่ว่านยา แช่ว่านยา เป็นคนทั่วไปที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ผู้ชายจะลงแช่ว่านยาในรางยา ส่วนผู้หญิงจะแชในเรือแยกออกไปจากรางแช่ปกติ ในปัจจุบันส่วนใหญ่จะเป็นตำรวจชายแดน หรือทหารในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และราชของครักษ์ในสำนักพระราชวังสถานที่ประกอบพิธี ในอดีตการประกอบพิธีจะทำกันภายในบริเวณภายในถ้ำฉัททันต์ วัดเขาอ้อ หมู่ที่ 3 ตำบลมะกอกเหนือ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง แต่ปัจจุบันจะทำพิธีบริเวณ สำนักทวดพราหมณ์เขาอ้อ (อาจารย์) บนภูเขาที่มีชื่อชื่อว่า เขาอ้อทางขึ้นจะอยู่บริเวณที่จุดประทัดของวัดเขาอ้อ การทำพิธีแช่ว่านยามักทำกันในช่วงเดือน 5-10 นับตามปฏิทินจันทรคติสำหรับอุปกรณ์ที่ใช้ในพิธีจะเป็นว่า 108 ชนิด นอกจากนี้ยังมีเครื่องบูชาครู ของไหว้ครู รวมถึงของคลังต่าง ๆ เช่น หนังสือ หนังสือ และเหล็กกล้า เป็นต้น ขั้นตอนการแช่ว่านยา มีทั้งหมด 8 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การเตรียมน้ำแช่ว่านยา 108 ชนิด ชนิด 2) การเตรียมน้ำสถานที่ 3) การบวงสรวงไหว้ครู 4) การปลุกเสกแช่ว่านยา 5) การต้มแช่ว่านยา 6) การทำพิธีเกิดใหม่ 7) การแช่ว่านยา 8) การป้อนข้าวเหนียวดำ และน้ำมันงา ซึ่งเราควรที่จะอนุรักษ์ และส่งเสริมให้เห็นคุณค่าสมุนไพรในการนำมาทำในพิธีแช่ว่านยาเพื่อเป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยวที่เข้ามาทำพิธีแช่ว่านยา

คำสำคัญ : ความเชื่อ, พิธีกรรม, การแช่ว่านยา

¹นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

²อาจารย์ สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

³อาจารย์ สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

⁴อาจารย์ สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

หลักการเหตุผล

ในปัจจุบันความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ เกิดขึ้นอยู่มากมาย ทั้งในชุมชนเมือง และชนบทที่สภาพทางเศรษฐกิจ และการเมืองได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากทั้งความทันสมัย และความล่าช้า ยิ่งกว่านั้น กิจกรรมการแช่ขานยาเพื่อรักษาโรครังมีผลกระทบต่าง ๆ มากมาย และมีผลกระทบต่อชุมชนเป็นอย่างมาก ทั้งในเรื่องของผลลัพธ์และความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใดจนถึงสภาพทางจิตใจของประชาชนในสังคมซึ่งสาเหตุนี้เองเป็นสาเหตุที่สำคัญของคนในพื้นที่เป็นอย่างมากจากความเชื่อเหล่านี้ทำให้มนุษย์ตกหลุมพรางสู่ความมืดมน โง่เขลา และงมงาย จนกระทั่งสติปัญญาที่มีอยู่นั้นไม่สามารถที่จะใช้พิจารณาเพื่อให้เกิดความถูกต้อง ธรรมชาติที่เป็นพื้นฐานของมนุษย์ได้ความเชื่อของคนไทย ความเชื่อของมนุษย์ส่วนใหญ่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติเมื่อสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นมีผลต่อวิถีชีวิตมนุษย์ ทั้งให้คุณประโยชน์และโทษ แล้วมนุษย์ไม่สามารถค้นหาสาเหตุมาอธิบายได้ ทำให้เกิดความหวาดกลัวสำหรับบริบทของสังคมไทยในทุกภาคส่วน มีความเชื่อที่หลากหลายอันเป็นที่มาของความเชื่อ และพิธีกรรมตามประเพณี มีธรรมเนียม และรูปแบบการปฏิบัติที่แปลกแตกต่างกัน (ปัญญวัชร วัชรภาพ, 2558)

วัดเขาอ้อแต่เดิมเป็นสำนักเขาอ้อ ซึ่งเป็นสำนักศึกษาปาโมกข์แบบเดียวกับในประเทศอินเดีย สำนักเขาอ้อก่อตั้งขึ้นก่อนปี พ.ศ. 800 ผู้ก่อตั้ง คือ พรหมณาจารย์ หรือพรหมณ์ ผู้ทรงเวทย์ที่เดินทางมาจากประเทศอินเดียเป็นยุคที่นามเรียก “ดราวิเลียนยาศตรา” คือ ยุคสมัยที่ศาสนาพราหมณ์เริ่มเคลื่อนไหวออกจากประเทศอินเดียเพื่อจะขยายฐานศรัทธาของศาสนาพราหมณ์ อันเป็นผลเนื่องจากศาสนาพุทธที่กำลังมาแรงในประเทศอินเดีย ทำให้ศาสนสถานของพราหมณ์หลายแห่งต้องกลายมาเป็นศาสนา สถานของศาสนาพุทธ เช่น วัดต่าง ๆ ในเขตเมืองนครศรีธรรมราช ศาสนาพุทธได้เริ่มมาตั้งมั่นในเมืองนครศรีธรรมราชราวปี พ.ศ. 800 ตามหลักฐานระบุศาสนาพราหมณ์เดินทางมาก่อนก็แสดง ว่าสำนักเขาอ้อยอมที่จะมีการก่อตั้งขึ้นก่อนปี พ.ศ. 800 อย่างแน่นอนเพราะสำนักนักเขาอ้อ พราหมณ์เป็นผู้ก่อตั้งมีบันทึกชื่อสำนักเขาอ้อในหนังสือโบราณเล่มหนึ่งที่อยู่ในห้องสมุด ของมหาวิทยาลัยพายัพในประเทศไทย อินเดีย ค้นพบโดย “เวทย์วรวิทย์” อดีตมหาเปรียญผู้ผ่านการศึกษเกี่ยวกับประวัติพระพุทธศาสนาอย่างลึกซึ้ง ในบันทึกมีใจความว่าแต่เดิมสำนักเขาอ้อเป็นสำนักศึกษาปาโมกข์ คือ เป็นที่บำเพ็ญพรตของพราหมณ์ผู้ทรงวิชาคุณทำหน้าที่ถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่เชื้อพระวงศ์หรือบรรณกษัตริย์ และลูกหลานผู้นำ เพราะพราหมณ์เป็นชนชั้นรักสงบ มีธาตุแห่งความประณีประนอมสูง มีความคิดกว้างไกล เป็นชนชั้นนักการศึกษาชนชั้นแรกของโลก โดยนอกจากจะมีวิชาเกี่ยวกับการปกครองตามตำราธรรมศาสตร์แล้วยังมีเรื่องพิธีกรรม ฤกษ์ยาม การจัดทำตามตำราพิชัยสงครามตลอดไปถึงไสยเวทย์ และการแพทย์ (กำพล วัชรพล, 2561)

วัดเขาอ้อตั้งอยู่ หมู่ที่ 3 ตำบลมะกอกเหนือ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ก็เป็นพื้นที่ทำเกี่ยวกับการเรื่องพิธีกรรม ฤกษ์ยาม การจัดทำตามตำราพิชัยสงครามตลอดไปถึงไสยเวทย์ และการแพทย์ สำหรับคุณค่าของการแช่ขานยาอาบยานี้เชื่อกันว่าทำให้รักษาโรคกระดูกหัก กระดูกแตก โรคอัมพาต อัมพฤตและโรคตามตำราวัดเข้อ รวมทั้งการอยู่ยงคงกระพันชาติดีมาก มีตบะแก่กล้า สามารถแคล้วคลาดจากภัยอันตรายทั้งปวงได้ ในปัจจุบันการแช่ขานยาได้รับความนิยมน้อยลง ทุกวันนี้พิธีแช่ขานยาที่วัดเขาอ้อนั้นกำลังสูญหายไปตามกาลเวลาผ่านไป คนในสมัยใหม่ไม่เชื่อในเรื่องเหล่านี้และมองข้ามไม่เห็นความสำคัญในพิธีดังกล่าวทั้ง ๆ ที่ในอดีตนั้น คนที่ผ่านพิธีการนี้สามารถแสดงปาฏิหาริย์ให้เห็นแก่สายตามาแล้วว่า

ตนเองนั้นอยู่ยงคงกระพันได้จริง ๆ ถ้าหากว่าประพุดิตนเหมาะสมเคร่งครัดตามคำสั่งของอาจารย์ผู้ประกอบพิธี (พระอาจารย์ กลั่น วัดเขาอ้อ, 2560)

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจเกี่ยวกับเรื่อง ความเชื่อและพิธีกรรมการแช่ว่านยา กรณีศึกษา วัดเขาอ้อ หมู่ที่ 3 ตำบลมะกอกเหนือ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เพื่อให้ทราบถึงความเชื่อและพิธีกรรมในการแช่ว่านยา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลของความเชื่อในการแช่ว่านยา กรณีศึกษา วัดเขาอ้อ หมู่ที่ 3 ตำบลมะกอกเหนืออำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง
2. เพื่อศึกษาพิธีกรรมการแช่ว่านยา กรณีศึกษา วัดเขาอ้อ หมู่ที่ 3 ตำบลมะกอกเหนือ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ขอบเขตของการวิจัย

1. **ขอบด้านเนื้อหา** ได้แก่ (1) อิทธิพลของความเชื่อในการแช่ว่านยา กรณีศึกษา วัดเขาอ้อ หมู่ที่ 3 ตำบลมะกอกเหนืออำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง และ (2) พิธีกรรมเกี่ยวกับการแช่ว่านยา กรณีศึกษา วัดเขาอ้อ หมู่ที่ 3 ตำบลมะกอกเหนือ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

2. **ขอบเขตด้านประชากรเป้าหมาย** ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูล จำนวน 7 คน โดยมีผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ เจ้าพิธีกรรม จำนวน 1 คน คือ นายพลผล ดำนวน และผู้ประกอบพิธีกรรมกับนายพลผล ดำนวน จำนวน 2 คน คือ สมพงษ์ หนูสิน และนายสุผิน จันทร์มี พระสงฆ์ 1 รูป และมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม จำนวน 4 คน ได้แก่ ผู้เข้าร่วมในพิธีกรรมการแช่ว่านยา จำนวน 1 คน คนที่ดูแลเรื่องการต้มน้ำว่าน 108 ชนิด จำนวน 1 คน เตรียมไม้พิน และการเปลี่ยนน้ำต้มว่าน 108 ชนิด จำนวน 1 คน และคนทำอาหาร จำนวน 1 คน

3. **ขอบเขตด้านพื้นที่** พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ วัดเขาอ้อ หมู่ที่ 3 ตำบลมะกอกเหนือ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

4. **ขอบเขตด้านระยะเวลา** ผู้วิจัยได้ศึกษาพิธีกรรมความเชื่อเกี่ยวกับการแช่ว่านยา วัดเขาอ้อ หมู่ที่ 3 ตำบลมะกอกเหนือ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ในการจัดเก็บข้อมูลได้เริ่มขึ้น ปการศึกษา 1/2562 ระหว่างกรกฎาคม – ธันวาคม พ.ศ. 2562 รวม 6 เดือน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. **ประชากรเป้าหมาย** ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลจำนวน 7 คน โดยมีผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ เจ้าพิธีกรรม จำนวน 1 คน คือ นายพลผล ดำนวน และผู้ประกอบพิธีกรรมกับนายพลผล ดำนวน จำนวน 2 คน คือ สมพงษ์ หนูสิน นายสุผิน จันทร์มี พระสงฆ์ 1 รูป และมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม จำนวน 4 คน ได้แก่ ผู้เข้าร่วมในพิธีกรรมการแช่ว่านยา จำนวน 1 คน คนที่ดูแลเรื่องการต้มน้ำว่าน 108 ชนิด จำนวน 1 คน เตรียมไม้พิน และการเปลี่ยนน้ำต้มว่าน 108 ชนิด จำนวน 1 คน คนทำอาหาร จำนวน 1 คน

2. **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยได้ทำแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบโครงสร้างเป็นแบบภาษณ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์โดยมีจุดมุ่งหมายการสัมภาษณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอิทธิพลของความเชื่อในการแช่ว่านยา กรณีศึกษา วัดเขาอ้อ หมู่ที่ 3 ตำบลมะกอกเหนือ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง และพิธีกรรมการแช่ว่านยา กรณีศึกษาวัดเขาอ้อ หมู่ที่ 3 ตำบลมะกอกเหนือ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง โดยสัมภาษณ์จะประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 อิทธิพลของความเชื่อในการแช่ว่านยา กรณีศึกษาวัดเขาอ้อ หมู่ที่ 3 ตำบลมะกอกเหนือ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ส่วนที่ 3 พิธีกรรมเกี่ยวกับการแช่ว่านยา กรณีศึกษา วัดเขาอ้อ หมู่ที่ 3 ตำบลมะกอกเหนือ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ทำวิจัยได้ศึกษา และทำการเก็บรวบรวมข้อเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ ซึ่งการรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็นข้อมูลอิทธิพลของความเชื่อในการแช่ว่านยา และพิธีกรรมการแช่ว่านยาจากเอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องของผู้ทำวิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัย โดยออกศึกษาพื้นที่สัมภาษณ์ และสังเกต เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและมีความน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น โดยใช้มีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 การเตรียมเก็บข้อมูลงานวิจัยผู้ทำวิจัยมีการเตรียมตัวในการดำเนินงานการวิจัย โดยการเตรียมเนื้อหาที่จะพื้นที่ศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับความเชื่อการแช่ว่านยา และพิธีกรรมการแช่ว่านยา เรียนรู้ในสถานที่ศึกษาต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับอิทธิพลของความเชื่อ และพิธีกรรม เก็บรวบรวมข้อมูล และเรียบเรียงประเด็นที่จะศึกษาในงานวิจัย ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับอิทธิพลของความเชื่อ และข้อมูลเกี่ยวกับพิธีกรรมการแช่ว่านยาเพื่อเตรียมความพร้อมในการลงพื้นที่จริง และเพื่อความสะดวกในการลงพื้นที่ศึกษาในครั้งนี้โดยสรุปได้ว่าการเตรียมพร้อมเตรียมตัวของผู้วิจัย เพื่อสร้างความพร้อมในการลงพื้นที่จริง สร้างความสะดวก และง่ายต่อการเก็บรวบรวมข้อมูลที่จะศึกษาในการลงพื้นที่

3.2 การสัมภาษณ์ผู้ทำวิจัยได้สัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล เป็นการซักถามพูดคุยกันระหว่างผู้สัมภาษณ์ ใช้การถามแบบเจาะลึก เพื่อให้ได้คำตอบตอบอย่างละเอียด โดยการถามผู้ให้สัมภาษณ์ นอกจากจะให้อธิบายแล้ว ผู้ทำวิจัยจะถามถึงความเชื่อ และข้อมูลเกี่ยวกับพิธีกรรมการแช่ว่านยาโดยใช้ประเด็นคำถามกว้าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้ผู้สัมภาษณ์สนทนาเล่าเรื่องราวอย่างมีเป้าหมาย ผู้ทำวิจัยจึงเน้นการสัมภาษณ์เรื่องความเชื่อและข้อมูลเกี่ยวกับพิธีกรรมการแช่ว่านยา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาวิจัยเรื่องอิทธิพลของความเชื่อ และพิธีกรรมการแช่ว่านยา กรณีศึกษาเขาอ้อ หมู่ที่ 3 ตำบลมะกอกเหนือ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง มีการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย และตรวจเนื้อหาอย่างถูกต้องเรียบร้อยแล้วดังนั้น จึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อให้ได้เนื้อหาที่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ที่ผู้ทำการศึกษาและนำมาวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา

ผลการศึกษา

1. อิทธิพลของความเชื่อต่อผู้เชื่อว่านยา กรณีศึกษาวัดเขาอ้อ หมู่ที่ 3 ตำบลมะกอกเหนือ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ผลการศึกษาสรุปได้ว่า

1.1 ทำให้เกิดความเชื่อมั่น ผลการศึกษาพบว่า ผู้ที่ได้ผ่านพิธีเชื่อว่านยาตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไปจะส่งผลให้ผู้เชื่อว่านยาเชื่อมั่นว่าตน อยู่อย่างคงกระพัน ฟันแทงไม่เข้าสามารถรับคมดาบ และหัวกระสุน เหล็กกล้าได้ ทำตลอดจนทำให้มีตบะ มีอำนาจอย่างเสื่อ อดทนอย่างหมี และเข้มแข็งอย่างเหล็กกล้า แคล้วคลาดจากภัยอันตรายทั้งปวง นอกจากนี้ยังเชื่อมั่นว่าการเชื่อว่านยายังช่วยรักษาโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ เช่น โรคผิวหนัง กลาก เกื้อน โรคไขข้อ โรคคันต่าง ๆ รวมไปถึงเสริมดวงชะตาราศีให้สามารถเลื่อนยศ เลื่อนตำแหน่งทางราชการได้ และช่วยเหลือธุรกิจค้าขายได้อีกด้วย

1.2 ทำให้เกิดกำลังใจ ผลการศึกษาพบว่า การเชื่อว่านยา จะส่งผลให้ผู้ทำพิธี และผู้เชื่อว่านยา เกิดกำลังใจในการทำมาค้าขาย รวมไปถึงผู้ที่ทำพิธีเกิดความภูมิใจในการสร้างพลังร่างกาย และพลังแรงใจ ให้คนที่ตกอยู่ในสถานการณ์ท้อแท้หมดกำลังใจให้ลุกขึ้นสู้กับอุปสรรคต่อไปได้ เนื่องจากการเชื่อว่านยาเป็น พิธีที่ตัวผู้เชื่อว่านยาจะต้องมีความอดทนเป็นอย่างมาก ดังนั้นเมื่อผ่านพิธีนี้มาได้จึงไม่กลัวปัญหาและ อุปสรรคใด ๆ ที่เข้ามาในชีวิตอีก ผู้เชื่อว่านยาจะรู้จักเห็นค่าของตัวเอง มีความรู้ ความสามารถเฉพาะทาง และรักตัวเองมาก

1.3 ทำให้เกิดความสุข ผลการศึกษาพบว่า ความสุขที่เกิดจากการเชื่อว่านยา แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ ความสุขทางกาย และความสุขทางใจ ผู้เชื่อว่านยาจะมีความสุขทางกาย คือ การได้ลงเชื่อว่านยา จะช่วยรักษาโรคภัยต่างๆ เช่นโรคผิวหนัง โรคปวดเมื่อย โรคไขข้อ ส่งผลให้มีสุขภาพแข็งแรง ส่วนความสุขทางใจ คือ การต้องเป็นคนดี มีศีลธรรม การที่รักษาโรคผิวหนัง ทำให้เกิดความสุขสบายใจ และนำไปสู่ความสุข คือ ความสุขที่ได้จากการสำรวมความประพฤติให้อยู่ในศีลธรรม ความสุขที่ได้ประพฤตินในศีล เช่น การไม่จับเอาทรัพย์สินผู้อื่น และการไม่ดื่มสุราเมรัยที่เป็นน้ำเมาต่าง ๆ ความสุขจากการทำจิตใจให้สงบ คือ ความสุขที่เกิดจากสภาพความสงบของจิตใจ ทำให้จิตใจไม่หม่นหมอง ความสุขในการทำงาน คือ สภาพอารมณ์ และจิตใจที่มีความยินดี รวมไปถึงความสุขทั้งทางกาย ทำให้ร่างกายแข็งแรงสุขภาพดี

2. พิธีกรรมเชื่อว่านยา กรณีศึกษา วัดเขาอ้อ หมู่ที่ 3 ตำบลมะกอกเหนือ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ผลการศึกษาสรุปได้ว่า

2.1 ประธานของพิธี ผลการศึกษาพบว่า เป็นประธานในพิธีเชื่อว่านยา ได้แก่ นายพลผล ดำนวน หรือที่ลูกศิษย์เรียกว่า อาจารย์ผล ท่านเป็นอาจารย์ที่เรืองวิชาคมทางไสยศาสตร์ชั้นสูง ประกอบ พิธีกรรมได้ขลัง และศักดิ์สิทธิ์ รวมทั้งเป็นพราหมณ์บัณฑิตผู้สืบทอดวิชาจากพระอาจารย์ปาล ปาลัมโม อดีตเจ้าสำนักเขาอ้อ หรือเจ้าอาวาสวัดเขาอ้อที่สืบทอดวิชาจากพระครูสังฆวิจารย์ฉันทันต์บรรพต หรือ อาจารย์ทองเฒ่า โดยประธานในพิธีมีหน้าที่ เขียนคาถาบริเวณรอบ ๆ ปากอ่าง นำคนลงราง (อ่างแช่) ลงอักขระที่หม้อต้มข้าวเหนียวดำ และไม้พิน รวมถึงการนั่งปรก บริกรรมคาถาระหว่างการทำพิธี

2.2 ผู้ประกอบพิธี ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบพิธีเชื่อว่านยาทำหน้าที่เป็นผู้ช่วย ประธานในพิธี มีจำนวน 5 คน ได้แก่ นายสมพงศ์ หนูสิน (ลุงนวย) นายสุผิน จันทร์มี (ตาผิน) มีหน้าที่ ช่วยทำพิธีป้อนข้าวเหนียวดำ นายนิพล กล้าถึง (ลุงลอง) มีหน้าที่ช่วยดูแลเรื่องการต้มน้ำว่าน 108 ชนิด นายกิ่ง กิตศักดิ์ (เณรพิท) มีหน้าที่หาไม้พิน และดูแลเรื่องการต้มน้ำว่าน 108 ชนิด และนางไล หนูนงแจ้ง (ป้าไลย์) มีหน้าที่ทำอาหารของผู้เข้าร่วมพิธีเชื่อว่านยา ซึ่งทั้ง 5 คน ดังกล่าวข้างต้น ต่างเป็นลูกศิษย์

เอกของอาจารย์ผลที่ได้รับการไว้วางใจให้เป็นผู้ประกอบพิธี ในการประกอบพิธีผู้ประกอบพิธีจะต้องนุ่งขาว ห่มขาวตลอดพิธีการแห้ว่านยา

2.3 ผู้แห้ว่านยา ผลการศึกษาพบว่า ในอดีตผู้ร่วมพิธีเป็นคนทั่วไปได้ทั้งหมดตั้งแต่อายุ 15 ปี ขึ้น และผู้ชายจะลงแห้ว่านในรางยา ส่วนผู้หญิงจะแซในเรือแยกออกไปจากรางแห้ว่าน แต่ในปัจจุบันผู้ที่นิยมเข้าร่วมการแห้ว่านยา ส่วนใหญ่จะเป็นตำรวจชายแดน หรือทหารในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และราของครักษ์ในสำนักพระราชวัง ส่วนบุคคลทั่วไปมักจะเป็นกลุ่มคนที่นิยมของขลังต่าง ๆ ในการแห้ว่านยานั้น ผู้แห้ว่านต้องเตรียมเงินไปเพื่อให้ผู้ที่หว่าน ใช้ในการใช้จ่ายในการหว่านยาทั้ง 108 ชนิด และข้าวเหนียวดำ ผู้แห้ว่านยาจะต้องมีการเตรียมร่างกายและจิตใจให้พร้อมสำหรับการเข้าพิธี

2.4 สถานที่ประกอบพิธี ผลการศึกษาพบว่า ในอดีตการประกอบพิธีจะทำกันภายในบริเวณภายในถ้ำถันต์บรรพต วัดเขาอ้อ หมู่ที่ 3 ตำบลมะกอกเหนือ อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง แต่ปัจจุบันจะทำพิธีบริเวณ สำนักทวดพราหมณ์เขาอ้อ (อาจารย์ผล) บนภูเขาที่มีชื่อว่า เขาอ้อ ทางขึ้นจะอยู่บริเวณที่จุดปะทัดของวัดเขาอ้อ (ดังภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 ทางบันไดเดินขึ้นไป ณ สำนักทวดพราหมณ์เขาอ้อ

2.5 วันเวลาประกอบพิธี ผลการศึกษาพบว่า การประกอบพิธีกรรมแต่ละครั้ง ต้องเตรียมตัวล่วงหน้าเป็นเวลานาน เพราะบางครั้งต้องเสียเวลาในการค้นหาตัวยา ซึ่งอาจจะต้องหาเอง หรือจ้างให้คนอื่นหาให้ก็ได้ และในบางครั้ง ตัวอาจารย์ผู้ประกอบพิธีต้องลงไปหาเองเพื่อป้องกันความผิดพลาดของเครื่องยา และยาทุกชนิดที่นำมาประกอบพิธีกรรมนั้นจะต้องผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ผู้ประกอบพิธีเสียก่อนจึงจะใช้ได้ จำนวนการแห้ว่านครั้งได้นั้นสูงสุด 9 คน และถ้าน้อยกว่านั้นต้องจำนวนคนแห้ว่านเป็นจำนวนเลขคี่เท่านั้น และจะเริ่มมีพิธีแห้ว่านหลังวันไหว้ครูประจำปีบนเขา ณ ที่สำนักเท่านั้น ซึ่งจะอยู่ในช่วง เดือน 5-11 นับตามปฏิทินจันทรคติ ไม่จำกัดครั้ง แต่ต่อครั้งต้อง แห้ว่านน้อย 3 วัน และตามตำราโบราณ 7 วัน

2.6 อุปกรณ์ในการทำพิธี ผลการศึกษาพบว่า อุปกรณ์ในพิธีนั้นมีหลายสิ่ง ทั้งแบบเป็นวัตถุ และเป็นวัตถุดิบ แบบเป็นวัตถุนั้นจะมีทั้งสายสิญจน์ หม้อหุงข้าวเหนียวดำ ข้าวเหนียวดำ หม้อต้มว่านยา

108 ชนิด รูปเทียน ชั้นต้นน้ำมันต์ รางแช่ว่านยา ไม้ฝืน หล้าคา ผ้าเพดาน ส่วนวัตถุดิบนั้นจะมีทั้งน้ำที่ใช้ต้มของไหว้ครู ได้แก่ เคียรพ้อแก่ หรือเคียรปู่ฤษีนารอด แล้วก็กับข้าวกับปลาที่ 12 ผลไม้มงคล หัวหมู เป็ด ไก่ ไข่ต้ม ไข่เป็ด อาหารจำพวกปลาปูหมึกกุ้งหอย เหล้ายา หมากพลู บายศรีใหญ่ เป็นต้น เครื่องบูชาครู ได้แก่ หัวหมู บายศรีใหญ่ ยอดบายศรี สวมแหวนทองคำหนัก 1 บาท หมากพลู รูปเทียน ดอกไม้ และมีหนังสือหนังสือ เหล็กกล้า เป็นเครื่องประกอบ วานยาที่ต้องใช้มีจำนวน 108 ชนิด

2.7 ขั้นตอนการแช่ว่านยา

2.7.1 ขั้นที่ 1 การเตรียมน้ำมันยา 108 ชนิด ในการประกอบพิธีการแช่ว่านยา จะต้องจัดรวานยาทั้งหมด 108 ชนิด ซึ่งจะต้องใช้เวลาในการเตรียมน้ำมันให้ครบแต่เดิมน้ำมันยาทั้งหมดจะหาได้จากบริเวณเข่าอ้อ แต่ปัจจุบันรวานบางชนิดได้หมดไปแล้วจำเป็นต้องไปหาในเขตจังหวัดพัทลุงหรือจังหวัดใกล้เคียงเมื่อได้รวานยามาแล้วจะนำรวานทั้งหมดไปตากแดดเพื่อรอเข้าพิธี

2.7.2 ขั้นที่ 2 การเตรียมสถานที่ ในอดีตการประกอบพิธีจะทำกันภายในบริเวณภายในถ้ำถ้ำหินต์บรรพตในปัจจุบันมักจะมีการประกอบพิธีบริเวณ สำนักทวดพรหมณ์เข่าอ้อ (อาจารย์ผล) บนภูเขาที่มีชื่อว่า เข่าอ้อ ทางขึ้นจะอยู่บริเวณที่จุดปะทัดของวัดเข่าอ้อ โดยผู้ประกอบพิธีจะช่วยกันเตรียมสถานที่ ไม่ว่าจะเป็นการทำความสะดวกอย่างพิธี การเตรียมบริเวณโดยรอบ เช่น โต๊ะหมู่บูชา สถานที่ตั้งเครื่องบูชา และที่นั่งสำหรับผู้เข้าร่วมพิธี (ดังภาพที่ 2)

ภาพที่ 2 สถานที่การแช่ว่านยา

2.7.3 ขั้นที่ 3 การบวงสรวงไหว้ครูก่อนจะทำพิธีแช่ว่านยา เจ้าพิธีจะมีการบวงสรวงหรือไหว้ครูทุกครั้ง เพื่อรำลึกถึงครูบาอาจารย์และอัญเชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์ โดยมีเครื่องบูชาครู หรือเครื่องบวงสรวง ได้แก่ หัวหมู 1 หัว เครื่อง 12 บายศรีใหญ่ยอดบายศรีสวมแหวนทองคำหนัก 1 บาท หมากพลู 9 คำ 1 รูปเทียน ดอกไม้ และเงินบูชาครู 32 บาท เพื่อให้ครบตามอาการ 32 นอกจากนี้ยังมีวัตถุมงคลที่ใช้ในการ ประกอบพิธี ได้แก่ หนังสือ หนังสือ เหล็กกล้าหรือเหล็กเพชร และแผ่นยันต์ เป็นต้น

ภาพที่ 3 เครื่องบวงสรวงไหว้ครู

2.7.4 ขั้นที่ 4 การปลุกเสกวานยา พระอาจารย์จะนำวานยาทุกชนิดมาลงอักขระเลขยันต์ และปลุกเสกเพิ่มความขลัง ความศักดิ์สิทธิ์ให้มากยิ่งขึ้น เพราะโดยธรรมชาติเชื่อกันว่า วานยาแต่ละชนิดจะมีความศักดิ์สิทธิ์ และมีสรรพคุณทางยาอยู่ในตัวแล้ว ดังนั้นการปลุกเสกของพระอาจารย์จึงเป็นการเพิ่มพลังความศักดิ์สิทธิ์ให้เกิดมากขึ้น ส่วนเครื่องวานยาสำคัญที่ใช้ในการประกอบพิธีมีมากไม่ต่ำกว่า 108 ชนิด วานยาเหล่านี้บางชนิดหายากบางชนิดหายากต้องใช้เวลาแรมปี บางชนิดใช้ราก บางชนิดใช้ลำต้น หรือบางชนิดใช้ราก ใบ ดอก และผล เรียกว่า “เบญจภาคี” เป็นส่วนผสมในการแช่วานยา

2.7.5 ขั้นที่ 5 การต้มวานยา หลังจากรวบรวมอุปกรณ์และเครื่องวานยาได้ตามจำนวนที่ต้องการแล้ว นำวานยามาให้เจ้าพิธีลงอักขระเลขยันต์และปลุกเสก เสร็จแล้วนำมาสับเป็นชิ้นหรือทุบให้แตก แบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนหนึ่งเป็นวานยิบนำไปใส่ไว้ในรางแช่ยาที่ได้ทำความสะอาดเรียบร้อยแล้ว โดยเฉพาะวานยิบบอระเพ็ดต้องใส่จำนวนมากอีกส่วนหนึ่ง นำไปใช้ปิบ หรือยังใช้สำหรับต้มเอาน้ำวาน การต้มวานยาจะกระทำภายในมณฑลพิธีที่ เจ้าพิธีกำหนดขึ้น โดยวงสายสัญญาณจากพระพุทธรูปบูชาไปรอบมณฑลพิธี แขนยันต์ป้องกันทั้ง 8 ทิศ เพดานมณฑลคาดด้วยผ้ายันต์แผ่นใหญ่เจ้าพิธีจะเป็น ผู้มอบหมายให้ศิษย์วัดเขาอ้อที่หนุ่มชวหม่นขาว และรับศีลก่อนทุกครั้งเป็นผู้ดำเนินการต้ม วานยา เคาที่ใช้หุงต้มทำด้วยหินก้อนเส้า 3 ก้อน พร้อมด้วยขวยหยิ่งที่ทำด้วยไม้มั่งคล 3 อัน นำมาไขว้ประสานกันเป็นรูป 3 มุม ตรงกลางแขวนใบต้มน้ำวาน แต่ถ้าใช้ต้มวานยาจำนวนมาก ๆ ใช้ไม้มั่งคล เช่น ไม้ชัยพฤกษ์ ไม้กันภัย ไม้ขนุน เป็นต้น ทำเป็นเสาปัก 2 ข้าง ระหว่างเสาพาดไม้เป็นคานสำหรับแขวนปีบต้มน้ำวานใต้คาน ก่อเป็นกองไฟ ไม้พื้นใช้ไม้มั่งคลเช่นเดียวกัน อุปกรณ์ทุกอย่างที่นำมาประกอบ เจ้าพิธีจะลงอักขระเลขยันต์ กำกับทุกครั้ง ส่วนใหญ่ไม้พื้นจะลงคาถา มะ อะ อุ ต้มวานยาจนน้ำเดือด นำมาวางให้น้ำเย็นเสร็จแล้วเทใส่ในรางแช่ยา และต้มวานยาไปเรื่อย ๆ จนได้ปริมาณน้ำวานยาตามที่ต้องการ

2.7.6 ขั้นตอนที่ 6 การทำพิธีเกิดใหม่ ผู้แช่วานยา ก่อนอื่นต้องทำพิธีเกิดใหม่เสียก่อน สิ่งที่นำมาประกอบพิธี คือด้ายขาว ด้ายดำ ด้ายแดง และหญ้าคา นำมาพันเป็นเชือกยาวเท่ากับความสูงของคนที่จะแช่ยาเครื่องบูชาประกอบด้วย รูปเทียน หมากพลู แล้วนำเข้าพิธีโดยให้ผู้ที่สะเดาะใหม่นั่งลง

ในท่าของทารกที่อยู่ในครรภ์ของมารดา และให้อยู่แต่ภายในขอบเขตของเชือกหุ้มำคา เพื่อให้ผู้แช่ว่านยา มีความบริสุทธิ์ เหมือนทารกที่เกิดใหม่

2.7.7 ชั้นที่ 7 การแช่ว่านยา เมื่อถึงฤกษ์ที่จะลงแช่ว่านยา เจ้าพิธีจะลงอักขระเลขยันต์ ที่ฝ่ามือ ฝ่าเท้า หน้าอก หลัง และศีรษะหรือกระหม่อมของผู้แช่ว่านยาทุกคนพร้อมกับสอนคาถาลงราง คาถานอนแช่ว่านยา และคาถาขึ้นจากรางแช่ว่านยา ส่วนศิษย์ที่จะลงแช่ว่านยาก่อนหรือหลังนั้นเจ้าพิธีจะกำหนด ตามกำลังวันของวันเกิดแต่ละคนเรียง ลำดับจากมากไปหาน้อย คือคนเกิดวันศุกร์กำลังวัน 21 มากที่สุดลง ก่อน คนเกิด วันพฤหัสบดีกำลังวัน 19 คนเกิดวันพุธกำลังวัน 17 คนเกิดวันจันทร์กำลังวัน 15 คนเกิดวัน เสาร์กำลังวัน 10 คนเกิดวันอังคารกำลังวัน 8 คนเกิดวันอาทิตย์กำลังวัน 6 เรียงตามลำดับ เมื่อกำหนดผู้ที่จะลงแช่ว่านยาก่อนหลังได้แล้ว เจ้าพิธีจะต้อง กำหนดทิศว่าทิศไหนดีทิศไหนไม่ดี ทิศที่ผู้แช่ว่านยาจะลงแช่ว่านยาจะต้องเป็นทิศที่เป็นเดช ซึ่งถือว่าดี การลงแช่ว่านยาเจ้าพิธีจะนำผู้แช่ว่านยาลงทีละคน โดยเจ้าพิธี จะนำหนังสือปิดศีรษะ หรือวางบนศีรษะของผู้แช่ว่านยา หรือผู้แช่ว่านยา ส่วนเท้าของผู้แช่ว่านยาเหยียบ เหล็กกล้าที่วางไว้บนหนังสือ เจ้าพิธีจับมือผู้แช่ว่านยาส่งลงรางแช่ว่านยาครั้งละ 1 คน จนครบตามจำนวนที่กำหนดทุกคนจะภาวนาคาถา มะอะอุ แต่ละคนจะไปนอนแช่ว่านยาให้น้ำท่วมอก ศีรษะอยู่เหนือน้ำว่านยา และห้ามไม่ให้ว่านยาเข้าหูเข้าตาอย่างเด็ดขาด เพราะทำให้หูหนวกตาบอดได้ ระหว่างนอนแช่ว่านยา ผู้แช่ว่านยา จะต้องภาวนาพระคาถาตลอดเวลา ซึ่งมีหลายบทแล้วแต่เจ้าพิธีจะเป็นผู้กำหนด เช่น ภาวนา พระคาถาว่า “เพ็ชชะ คง คง มะ อี เพ็ชชะตัน ต้าน มะอึ มะ อะ อุ” หรือ ภาวนาพระคาถาว่า “นะ อะ ระ หัง” เป็นต้น การภาวนาพระคาถาได้มากเท่าไรยิ่งดี เป็นการเรียกน้ำยาเข้าร่างกาย เชื่อว่าจะทำให้เกิด ความศักดิ์สิทธิ์ยิ่งขึ้น ระหว่างที่นอนแช่ว่านยานั้นอนุญาตให้ถ่ายหนักถ่ายเบาได้ การรับประทานอาหารต้อง รับประทานร่วมกันภายในเขตมณฑลพิธี และห้ามสตรีเพศเข้ามา ยุ่งเกี่ยวอย่างเด็ดขาด เจ้าพิธีจะคอย ควบคุมดูแลพิธีอย่างใกล้ชิดตลอดเวลา หรือบางครั้งจะมอบหมายให้ผู้แช่ว่านยารุ่นพี่คอยควบคุมดูแล และ คอยติดตามผู้แช่ว่านยาที่ขออนุญาตออก นอกมณฑลพิธี เพราะถ้าหากผู้แช่ว่านยาคนใดคนหนึ่งทำผิดข้อห้ามจะ ทำให้พิธีกรรมแช่ว่านยานั้นไม่ได้ผลหรือเสียทั้งพิธีจะต้องทำพิธีกรรมใหม่ ส่วนการแช่ว่านยาจะใช้เวลานาน เท่าไรขึ้นอยู่กับฤกษ์ยาม และความอดทนของผู้แช่ว่านยาด้วย บางคนแช่ว 1 วัน บางคนแช่ว 3 วัน แต่ต้อง ไม่เกิน 7 วัน เพราะถ้าหากใช้เวลานานเกินไปจะทำให้ป่า ว่านยาเน่าเสียได้ ซึ่งจะไม่เป็นประโยชน์แก่ผู้แช่ว่าน ยาและอาจเป็นอันตรายแก่ผู้แช่วได้ด้วย และคนหนึ่งจะแช่ว่านยาได้ไม่เกิน 7 ครั้ง เมื่อแช่วครบกำหนด ฤกษ์เจ้าพิธีจะนำผู้แช่ว่านยาขึ้นจากรางยา ครั้งละ 1 คน จากผู้ที่มีกำลังวันมากไปหาน้อยจนหมดทุกคน หลังจากนั้นผู้แช่ว่านยา จะนำดอกไม้ ธูปเทียน หมากพลู ผลไม้ต่าง ๆ ทำพิธีบูชาครูเจ้าพิธีประพรมน้ำพระ พุทธรักษา เป็นอันเสร็จพิธีแช่ว่านยาต่อจากนั้นผู้แช่ว่านยาจะทำพิธีกินข้าวเหนียวดำและน้ำมันงาดิบ ต่อเนื่องกันไป

ภาพที่ 4 ลูกศิษย์ลงนอนแช่ว่านยาในราง

สรุปผลการวิจัย

1. อิทธิพลของความเชื่อที่มีต่อผู้แช่ว่านยา กรณีศึกษาวัดเขาอ้อ หมู่ที่ 3 ตำบลมะกอกเหนือ อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง ผลการศึกษาพบว่า (1) ทำให้เกิดความเชื่อมั่น จะส่งผลให้ผู้แช่ว่านยาเชื่อมั่นว่าตน อยู่อย่างคงกระพัน ฟันแทงไม่เข้าสามารถรับคมดาบ และหัวกระสุนเหล็กกล้าได้ ทำตลอดจนทำให้มีตบะ มีอำนาจอย่างเสีย อดทนอย่างหมี และเข้มแข็งอย่างเหล็กกล้า แคล้วคลาดจากภัยอันตรายทั้งปวง นอกจากนี้ยังเชื่อมั่นว่าการแช่ว่านยาช่วยรักษาโรคร้ายไข้เจ็บต่าง ๆ เช่น โรคผิวหนัง กลาก เคลื่อนโรคไขข้อ โรคคันต่าง ๆ รวมไปถึงเสริมดวงชะตาราศีให้สามารถเลื่อนยศเลื่อนตำแหน่งทางการงานได้ และช่วยเหลือธุรกิจค้าขายได้อีกด้วย (2) ทำให้เกิดกำลังใจ การแช่ว่านยา จะส่งผลให้ผู้ทำพิธี และผู้แช่ว่านยาเกิดกำลังใจในการทำความคิด รวมไปถึงผู้ที่ทำพิธีเกิดความภูมิใจในการสร้างพลังร่างกาย และพลังแรงใจให้คนที่ตกอยู่ในสถานการณ์ท้อแท้หมดกำลังใจให้ลุกขึ้นสู้กับอุปสรรคต่อไปได้ เนื่องจากการแช่ว่านยาเป็นพิธีที่ตัวผู้แช่ว่านยาจะต้องมีความอดทนเป็นอย่างมาก ดังนั้นเมื่อผ่านพิธีนี้มาได้จึงไม่กลัวปัญหาและอุปสรรคใดๆที่เข้ามาในชีวิตอีก ผู้แช่ว่านยาจะรู้จักเห็นค่าของตัวเอง มีความรู้ ความสามารถเฉพาะทาง และรักตัวเองมาก (3) ทำให้เกิดความสุข ความสุขที่เกิดจากการแช่ว่านยา แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ ความสุขทางกาย และความสุขทางใจ ผู้แช่ว่านยาจะมีความสุขทางกาย คือ การได้ลงแช่ว่านยา จะช่วยรักษาโรคร้ายต่าง ๆ ส่งผลให้มีสุขภาพแข็งแรง ส่วนความสุขทางใจ คือ การต้องเป็นคนดี มีศีลธรรม การที่รักษาโรคผิวหนัง ทำให้เกิดความสบายใจ และนำไปสู่ความสุข

2. พิธีกรรมการแช่ว่านยา กรณีศึกษา วัดเขาอ้อ หมู่ที่ 3 ตำบลมะกอกเหนือ อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง ผลการศึกษาพบว่า (1) ประธานของพิธี ได้แก่ นายพลผล ดำนวน ผู้สืบทอดวิชาจากพระอาจารย์ปาล ปาลธัมโม อดีตเจ้าสำนักเขาอ้อ หรือเจ้าอาวาสวัดเขาอ้อที่สืบต่อวิชามาจากพระครูสังฆวิจารณ์ฉันทันต์บรรพต หรือ อาจารย์ทองเฒ่า (2) ผู้ประกอบพิธี ผู้ประกอบพิธีการแช่ว่านยาทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยประธานในพิธี มีจำนวน 5 คน (3) ผู้แช่ว่านยา ในอดีตผู้ร่วมพิธีเป็นคนทั่วไปได้ทั้งหมดตั้งแต่อายุ 15 ปีขึ้นไป และผู้ชายจะลงแช่ว่านในรางยา ส่วนผู้หญิงจะแช่ในเรือแยกออกไปจากรางแช่ปกติ แต่ในปัจจุบัน

ผู้ที่นิยมเข้าร่วมการแข่งขัน (4) สถานที่ประกอบพิธี ในอดีตการประกอบพิธีจะทำการภายในบริเวณภายในถ้ำหินที่หน้าวัดบรรพต วัดเขาอ้อ หมู่ที่ 3 ตำบลมะกอกเหนือ อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง แต่ปัจจุบันจะทำพิธีบริเวณ สำนักทวดพรหมณ์เขาอ้อ (อาจารย์ผล) (6) อุปกรณ์ในการทำพิธีอุปกรณ์ในพิธีมีเครื่องบูชาครู และว่านยาที่ต้องใช้มีจำนวน 108 ชนิด (7) ขั้นตอนการแข่งขัน มี ดังนี้ขั้นที่ 1 การเตรียมว่านยา 108 ชนิด ขั้นที่ 2 การเตรียมสถานที่ผู้ประกอบพิธีจะช่วยกันเตรียมสถานที่ เช่น โตะหมู่บูชา สถานที่ตั้งเครื่องบูชา และที่นั่งสำหรับผู้เข้าร่วมพิธีขั้นที่ 3 การบวงสรวงไหว้ครู ก่อนจะทำพิธีแข่งว่านยา เจ้าพิธีจะมีการบวงสรวง หรือไหว้ครูทุกครั้ง เพื่อรำลึกถึงครูบาอาจารย์และอัญเชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ขั้นที่ 4 การปลุกเสกว่านยาเจ้าพิธีจะนำว่านยาทุกชนิดมาลงอักขระเลขยันต์ และปลุกเสกเพิ่มความขลัง ความศักดิ์สิทธิ์ให้มากยิ่งขึ้น ขั้นที่ 5 การต้มว่านยาหลักจากนำว่านยาไปทำพิธีปลุกเสกเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้ประกอบพิธีจะนำว่านยาไปต้ม เพื่อนำน้ำต้มว่านยามาเทใส่รางแข่งสำหรับผู้แข่งว่านยาต่อไปแข่งต่อไป ขั้นตอนที่ 6 การทำพิธีเกิดใหม่ เพื่อให้ผู้แข่งว่านยามีความบริสุทธิ์ เหมือนทารกที่เกิดใหม่ ขั้นที่ 7 การแข่งว่านยาเมื่อถึงฤกษ์ที่จะแข่งว่านยา เจ้าพิธีจะนำผู้แข่งว่านยาลงทีละคน เมื่อแข่งครบกำหนดฤกษ์เจ้าพิธีจะนำผู้แข่งว่านยาขึ้นจากรางยา ครึ่งละ 1 คน ต่อจากนั้นผู้แข่งว่านยาจะทำ พิธีกินข้าวเหนียวดำ และน้ำมันงาดิบ ต่อเนื่องกันไป

อภิปรายผลการวิจัย

1. อิทธิพลของความเชื่อที่มีต่อผู้แข่งว่านยา กรณีศึกษาวัดเขาอ้อ หมู่ที่ 3 ตำบลมะกอกเหนือ อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง ผลการศึกษาพบว่า (ทำให้เกิดความเชื่อมั่น ทำให้เกิดกำลังใจ และทำให้เกิดความสุข ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Theetap, D., Phakhu Soponkitiyaton and Phakhu Phijitsupkhan (2019) ที่สรุปได้ว่า คติความเชื่อในพิธีกรรมต่าง ๆ ล้วนมีอิทธิพลด้วยหลักธรรมและหลักคิดที่โบราณจารย์ได้สอดแทรกเอาไว้เป็นกุศโลบายเกี่ยวกับทำให้เกิดความเชื่อมั่น ทำให้เกิดกำลังใจ และทำให้เกิดความสุขในการใช้ชีวิตให้กับลูกศิษย์และผู้มีความศรัทธาได้รู้จักคิดและนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้

2. พิธีกรรมการแข่งว่านยา กรณีศึกษาวัดเขาอ้อ หมู่ที่ 3 ตำบลมะกอกเหนือ อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง ผลการศึกษาพบว่า ผลการศึกษาพบว่า มีองค์ประกอบในพิธี ได้แก่ ประธานของพิธี ผู้ประกอบพิธี ผู้แข่งว่านยา สถานที่ประกอบพิธี อุปกรณ์ในการทำพิธี และขั้นตอนการแข่งขัน เช่น การเตรียมว่านยา 108 ชนิด การเตรียมสถานที่ การบวงสรวงไหว้ครู การปลุกเสกว่านยา การต้มว่านยา การทำพิธีเกิดใหม่ และการแข่งว่านยา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของณัชรดา สมสิทธิ์ และวราเมษ วัฒนไชย (2559) ที่สรุปว่า การทำพิธีกรรมการแข่งว่านยาจะต้องมีประธานของพิธี มีผู้ประกอบพิธี มีผู้แข่งว่านยา จัดเตรียมสถานที่ประกอบพิธี และมีอุปกรณ์ในการทำพิธีหลากหลายชนิด จากนั้นเมื่อเข้าสู่ขั้นตอนการแข่งขัน ตั้งแต่การเตรียมว่านยา เตรียมสถานที่ จัดหาวัสดุ/อุปกรณ์ในการบวงสรวงไหว้ครู จากนั้นจึงเริ่มการปลุกเสกว่านยา ต้มว่านยา ทำพิธีเกิดใหม่ให้กับผู้แข่งว่านยา และท้ายสุด คือ การแข่งว่านยา ซึ่งคุณค่าของพิธีกรรมการแข่งว่านยาถือเป็นพิธีกรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงการสืบทอดวัฒนธรรมชุมชนที่ผสมผสานแนวคิดและและพิธีกรรมทางพุทธศาสนาในสังคมไทย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้

1.1 ควรจัดให้มีการอนุรักษ์และส่งเสริมภูมิปัญญาชาวบ้านด้านพิธีกรรมในการแช่ว่านยาให้คงอยู่ในสังคมต่อไป

1.2 ควรที่จะมีการส่งเสริมให้เห็นคุณค่าสมุนไพรในการนำมาทำในพิธีแช่ว่านยาเพื่อเป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาทำพิธีแช่ว่านยา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาถึงผลกระทบของสังคมยุคข้อมูลข่าวสาร ต่อความเชื่อ และพิธีกรรมในการแช่ว่านยามีผลกระทบอย่างไร จะรักษาความเชื่อที่มีคุณค่านี้ได้อย่างไรในอนาคต

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบกับกลุ่มที่มีความเชื่อและไม่เชื่อเกี่ยวกับการแช่ว่านยา

เอกสารอ้างอิง

กำพล วัชรพล. (2561). *แช่ว่านยา” วัดเขาอ้อ ตักศิลาทางสายเวท*. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก :

<https://www.thairath.co.th/lifestyle/life/1218452> (สืบค้นเมื่อ 28 พฤศจิกายน 2562).

ณัชรดา สมสิทธิ์ และวราเมษ วัฒนไชย. (2559). มุมมองและแนวคิดที่ปรากฏจากพิธีกรรมการแช่ว่านรายาวัดเขาอ้อ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง. *วารสารกึ่งวิชาการ*, 37 (1): 38-55.

ปัญญาวัชร วัชรภาพ. (2558). *ลึกลับลึกลับชีวิตคนไทย*. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก :

<http://punyawat63.blogspot.com/> (สืบค้นเมื่อ 26 กรกฎาคม 2562).

พระอาจารย์กลิ่น วัดเขาอ้อ. (2560). *วัดเขาอ้อ*. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก :

<https://sites.google.com/site/phraxacarykhan/> (สืบค้นเมื่อ 26 กรกฎาคม 2562).

Theetap, D., Phakhu Saponkityaton and Phakhu Phijitsupkhan. (2019). The Buddhist Teachings which are appeared in the faith and magical ceremony of Khao-Aor School, Phattalung Province. *Journal of MCU Nakhondhat*, 2 (1): 42-43.